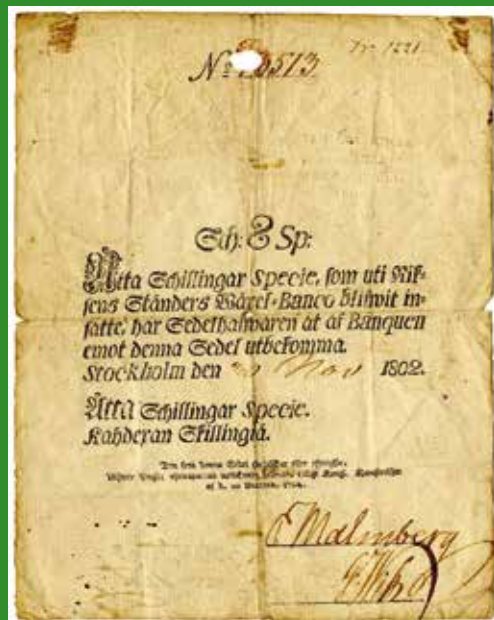


SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT



november 7 • 2021



VIKINGATIDA FYND MED MYNT FRÅN INDIEN OCH KINA
KRISTINAFYRKAR

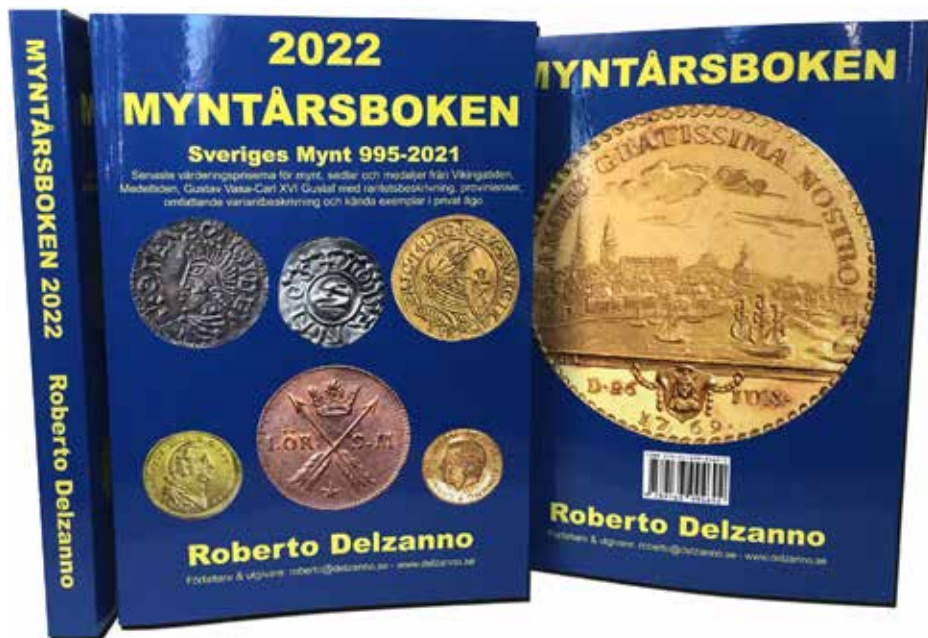
VÅRT FÖRSTA JUBILEUMSMYNT

CARL GUSTAF FEHRMANS 1/6 RIKSDALER 1799

SVENSKA BANKOSEDLAR I SVENSKA POMMERN [3]

MYNTÅRSBOKEN 2022

Nominerad till bästa myntbok i världen



MYNTÅRSBOKEN 2022 - MYNT - SEDLAR - MEDALJER

Den nya trådbundna, färgtryckta MYNTÅRSBOKEN 2022 (995-2021) innehåller samtliga guld, silver och kopparmynt från vikingatid, medeltid och fram till idag, kungliga medaljer och Riksbankens sedlar från 1666 fram till idag. MYNTÅRSBOKEN är ett kunskapspaket i A5-format, med utökad variantbeskrivning och med unik löpnumrering. Samtliga sällsynta mynt är angivna med raritet och kända exemplar i privat ägo baserat på 50 års statistisk forskning. Katalogen har utarbetats i samarbete med branschledande aktörer för att ge dig som läsare det absolut senaste inom numismatiken. 512 sidor, pocket, färg

Pris endast 99:- + frakt!

Boken beställer du direkt från min hemsida: delzanno.se/litteratur

Roberto Delzanno

Numismatiker - Författare - Förläggare - 0708-865008

roberto@delzanno.se - www.delzanno.se

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
11522 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
info@numismatik.se
Måndagar kl. 10 - 12 och 13 - 16

Se www.numismatik.se
om ev. tillfälligt stängt kansli.

Plusgiro 150007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

200 SEK / år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt.
Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
*Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning* samt
*Sven Svenssons stiftelse för
numismatik*.

Redaktionen ansvarar inte för ej
beställt material. Texter och bilder i
SNT lagras elektroniskt och publiceras
som pdf på föreningens hemsida.
Den som sänder manus till SNT
medger detta.

Register över alla artiklar och
notiser i SNT 1977 - 2020 finns i
sökbart pdf-format på hemsidan.

TRYCK

Pipeline Nordic AB

ISSN 0283-071X



HÖSTEN 2021

Föreningens aktiviteter

SNF:s lokaler på Banérgatan är nu färdigrenoverade.
Kansliet är åter öppet för besök på måndagar kl. 10-12, 13-16.
Se www.numismatik.se om eventuellt tillfälligt stängt.
Kansliet nås varje dag på: info@numismatik.se

Välkomna med intresseanmälan inför vårens aktiviteter!

Pandemin satte käppar i hjulet, men under hösten har vi tagit igen det.

I SNT 2020:8 på sidan 184 skrev Ronny Jansson och Ingemar
Svensson, SNF:s klubbmästare respektive sekreterare, om
'Föreningskvällar utanför Stockholm'. Där står bland annat att:

*"Föreningskvällarna utanför Stockholm genomförs på prov. Skulle det visa sig att
dessa blir välbesökta och lyckade kan sådana bli en stående aktivitet."*

*"Vill din förening stå som värd för en föreningskväll? Anmäl i så fall intresse till
info@numismatik.se. Vi hör av oss om SNF kan arrangera en föreningskväll hos
just din förening."*

Numismatiska klubben i Uppsala återupptar i november sin tidigare
inställda föreningskväll med föredrag av Bernt Thelin. Vårens
föreningskvällar, både SNF:s egna på Banérgatan och de utanför
Stockholm, hoppas vi kunna annonsera i decembernumret.

NOVEMBER

11 Föreningskväll - torsdag
Plats Numismatiska klubben i Uppsala - www.nku.nu
Gränbyskolans matsal, Uppsala
18.30 FÖREDRAG. Bernt Thelin: *Papperspolletter*.

DECEMBER

1 JULFEST - onsdag
Plats SNF, Banérgatan 17 - www.numismatik.se
18.00 Föreningens traditionella julfest för våra medlemmar med glögg,
lussekatter och julgodis. En mindre julauktion kommer att
genomföras. Någon förteckning sänds inte ut i förväg. Kontant
betalning vid auktionstillfället.

*Kontrollera på respektive hemsida
att mötet du tänkt besöka
inte är inställt!*

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlslan; buss 4, 44, 76.
Kansliet är öppet: måndagar kl. 10 - 12 & 13 - 16, om tillfälligt stängt se hemsidan.
Kansliet är stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna.
Hemsida: www.numismatik.se.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida
www.numismatik.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidan kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

ANNONSPRISER

1/12 sida
47 × 50
mm
250 SEK

1/8 sida
72 × 50
mm
350 SEK

1/6 sida
47 × 105
mm
400 SEK

1/4 sida
72 × 105
mm
600 SEK

1/2 sida
151 × 105
mm
1 200 SEK

1/1 helsida
151 × 214 mm
2 000 SEK

mittuppslag
5 000 SEK

2:a & 3:e
omslagssidan
2 500 SEK

4:e omslagssidan
5 000 SEK

SNT behåller samma låga annonspriser även 2021

Annonser på årsbasis får dessutom 20% rabatt – insänd pdf gäller

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning

Radannonser: SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt – kontakta info@numismatik.se

Annonser som inte är förenliga med SNF:s och AINP:s etik avböjs

INNEHÅLL SNT 7 • 2021 – november

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Svenska bankosedlar i Svenska Pommern [3]	157–159
XI Baltiska Medalj Triennalen	159
Fjärran mynt. Vikingatida fynd med mynt från Indien och Kina	160–162
Ett noteringshäfte för en kvarts miljon kronor	163
Carl Gustaf Fehrman's 1/2 riksdaler 1799	164–165
Kristinafyrcar – Nyköping eller Säter?	166–167
AN IVBIL 1721 – Vårt första jubileumsmynt	171

FASTA RUBRIKER

LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF.	167
NYTT OM BÖCKER – RECENSIONER – BOKTIPS – LÄSTIPS.	168–169
SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN. BOKBUTIK	170
PRESSKLIPP 1878.	171
LÄSEKRETSEN	172
PRESSGRANNAR.	172
AUKTIONER & MÄSSOR.	172

OMSLAG

Båda sidor av en svensk bankosedel på 8 skillingar specie från 1802. På baksidan är den transporterad med generalkrigs-kommissarien friherre Achates Carl von Platens namnstämpel. Mått: 133×170 mm.

Se Magnus Widells artikel på sidorna 157–159.

BLEKINGE MUSEUM. FOTO: MORGAN OLSSON, BLEKINGE MUSEUM

SVENSKA BANKOSEDLAR I SVENSKA POMMERN [3]

Av Magnus Widell

Normalt begagnades inte svenska mynt i Svenska Pommern. Men för att hjälpa den extraordinära penningbrist, som hade uppstått till följd av krig, sändes vid två tillfällen svenska bankosedlar till Svenska Pommern för att användas som betalningsmedel där.

Sedelforskaren Torgny Lindgren beskrev i SNT nr 2, 1979, och i nr 7, 1983, svenska sedlar som användes i Svenska Pommern.

Första gången, 1757-1760

Första gången det skedde var under sjuårskriget. Redan då svenska trupper fördes till Pommern 1757 talade man i statskontoret om att överföra deras avlöningsmedel i form av svenska bankosedlar, som "torde i Pommern wara gängse och kunna nyttjas".

Krigföringen slukade pengar och sedlar till Pommern antog efter hand enorma proportioner. Richard Marsson skrev att köpmännen i Stralsund ytterst ogärna tog emot de svenska bankosedlarna, eftersom det var svårt att använda dem som betalningsmedel i andra tyska stater.

Till en början skickades även småsedlar till och med valören 6 daler kopparmynt till Pommern. Växlingsvärdet för de svenska bankosedlarna fastställdes till att börja med till 9 daler kopparmynt = 1 riksdaler pommersk courant.

Andra gången, 1806

Andra gången som svenska bankosedlar infördes "såsom gångbart mynt uti konungens Tyska stater" var under

de franska truppernas framträngande mot Svenska Pommern i slutet av 1806. I början av december 1806 gick Kungl. Maj:t med på att kostnaderna för avlöning till och underhåll av de svenska trupperna i Pommern skulle bestridas med svenska bankosedlar efter en kurs av 1 riksdaler svensk banko specie för 1 riksdaler 16 skilling pommersk courant.

På skillingsedlarna skulle general-krigskommissarien friherre Achates Carl von Platens (1752–1832) namn anbringas med en namnstämpel. På sedlarna på riksdaler skulle von Platen skriva sitt namn för hand. Sedlar på högre valörer, "ifrån Tio Riksdaler började", skulle förses med följande transport:

Transporteras på Fält-Cassan

A. C. v. Platen

Transporteras ifrån Fält-Cassan

A. Söderholm

Tidigare forskningsresultat

Torgny Lindgren meddelar i SNT nr 2, 1979: "*Med hänsyn till krigsutvecklingen kan svenska bankosedlar denna gång [1806–1807] knappast ha kommit att begagnas som betalningsmedel i Pommern i någon nämnvärd omfattning: i januari 1807 trängde franska trupper in i Svenska Pommern, i augusti föll Stralsund och i september 1807 återfördes alla svenska trupper till Sverige.*"

Lindgren fortsätter: "*Om någon av Myntkontakts läsare själv äger eller känner till svenska sedlar från åren 1757–1760, med överkrigskommissariatet i Pommern såsom 'insättare', eller svenska sedlar med A. C. v. Pla-*

tens namn – anbragt med namnstämpel eller handskrivet ensamt eller i förening med A. Söderholms", så önskar Lindgren meddelande om detta.

Under sin forskning hade Lindgren påträffat sju sedlar i skillingvalör med A. C. v. Platens namn. Tre stycken i Kungl. Myntkabinettet i Stockholm, två i Malmö museums myntkabinett samt en i *Den Kongelige Mønt- og Medalliesamling* i Köpenhamn och en i *Museum der Stadt Greifswald*, Greifswald.

I SNT nr 7, 1983, återkom Torgny Lindgren då han i det nyligen öppnade Avesta Myntmuseum funnit två tidigare inte publicerade sedlar i skillingvalör med A. C. v. Platens namn anbragt med namnstämpel på sedlens baksida. Kända sedlar var därmed nio bevarade exemplar. Lindgren fortsatte efterlysa fler exemplar.

I början av detta år kontaktades undertecknad av Morgan Olsson vid Blekinge museum. Han hade under en inventering vid museet funnit ytterligare två sedlar med A. C. v. Platens namnstämpel. Därmed finns det elva kända sedlar från Svenska Pommern som sändes över till Tyskland.

Dessa sedlar är från det andra tillfället, 1806, då franska trupper närmade sig Pommern. På skillingsedlarnas baksida finns general-krigskommissarien friherre Achates Carl von Platens namn anbringat med stämpel. *Se bilder på följande sida.*

En av de elva kända sedlarna har valören 16 skilling specie med årtalet 1806. Fyra sedlar har valören 12 skilling specie också med årtalet 1806. Av valören 8 skilling specie finns sex sedlar och samtliga har årtalet 1802.



Sedlar på 8 skillingar specie, på baksidan transporterade med namnstämpel för generalkrigskommissarien friherre Achates Carl von Platen. Mått: 133×170 mm.
 Blekinge Museum, inv.nr BLM 1221 & 2192.

FOTO: MORGAN OLSSON, BLEKINGE MUSEUM.

Bevarade sedlar

Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet, Stockholm:

- 16 skilling specie, daterad 24 maj 1806, nr 36161
- 12 skilling specie, daterad 15 oktober 1806, nr 5712
- 8 skilling specie, daterad 25 november 1802, nr 90592

Malmö museer, Myntkabinettet:

- 12 skilling specie, daterad 5 december 1806, nr 87612
- 8 skilling specie, daterad 27 november 1802, nr 16527

Avesta Myntmuseum:

- 12 skilling specie, daterad 19 september 1806, nr 55102
- 8 skilling specie, daterad 27 november 1802, nr 17703

Blekinge Museum, Karlskrona:

- 8 skilling specie, daterad 30 november 1802, nr ??513
- 8 skilling specie, daterad 20 november 1802, nr 29904

Den Kongelige Mønt- og Medaille-samling, Köpenhamn:

- 12 skilling specie, daterad 17 november 1806, nr 43856

Museum der Stadt Greifswald, Greifswald:

- 8 skilling specie, daterad 20 november 1802, nr 31529

Litteratur

Lindgren, T.: Svenska Bankosedlar i Svenska Pommern [1]. *Myntkontakt/SNT* 1979:2 s. 38–39.

— Svenska Bankosedlar i Svenska Pommern. [2]. *Myntkontakt/SNT* 1983:7 s. 16.

XI Baltiska Medalj Triennalen

DEN 7 JULI 2021 öppnades den XI Baltiska Medalj Triennalens utställning på museet i Toruńs gamla Rådhus i Polen. Det är andra gången vi i Sverige blir inbjudna. Som grannländer delar vi en historia med ett gemensamt kulturellt arv och vi kände oss mycket hedrade att nu få delta och ges insyn i deras aktiva och levande medaljtradition.

För att högtidlighålla det 500-åriga firandet av medaljkonsten i Litauen och Polen hade utställningen ett övergripande historiskt tema. 72 konstnärer från Litauen, Lettland, Sverige och Polen deltog i detta projekt. 150 medaljer, skapade under de senaste fyra åren var utställda. Man visade också medaljer ur sina samlingar från 1500-talet – vilket gav en fin koppling från medaljkonstens begynnelse till vår samtid.

Efter invigningen hölls ett medaljsymposium, med föreläsningar på temat Jagellonska medaljer av Tomasz Bylicki och samtida polska medaljkonstnärer av dr Dominik Mainski. Därefter hölls en lång diskussion om den nuvarande situationen, arbetet framåt och problem på vägen. Kurator i Polen är konstnären dr.hab. Sebastian Mikołajczak.

Utställningen pågick i två månader och överfördes därefter till Johan Paulus II:s mynt- och medaljmuseum i Częstochowa i Polen. I oktober 2021



kunde sedan utställningen med tillhörande evenemang ses på Litauens nationalmuseum i Vilnius.

Den Baltiska Medalj Triennalen organiseras sedan 1986 av de litauiska medaljkonstnärerna tillsammans med olika partners i landet och utomlands. Lina Kalinauskaitė är nu den litauiska kuratorn som även sköter arbetet med katalogen.

Det skulle vara mycket roligt om vi en dag hade möjlighet att återgälda deras generositet och ta emot dem i Sverige.

Svenska konstnärer denna gång var:

Lena Lervik
Christian Wirsén
Gustav Hedengren Wirsén
Thomas Qvarsebo
Kerstin Östberg

Se mer här:

[www.fidem-medals.org/
exhibitions%20int.html](http://www.fidem-medals.org/exhibitions%20int.html)

Kerstin Östberg



ACTA MONETARIA SUECIAE

Sveriges handlingar om mynt, priser och ädelmetaller 1164–1318

Av Bo Franzén, Gösta Hedegård och Roger Svensson

Medlemspris 250 SEK + ev. porto
info@numismatik.se

Fjärran mynt. Vikingatida fynd med mynt från Indien och Kina

Av Eeva Jonsson & Jani Oravisjärvi

Bland fynden i Norden med sällsynta mynt från Fjärran Östern har indiska *jitaler* fått mycket uppmärksamhet under de senaste åren (se E. Jonsson 2013, s. 26; Ehrnsten 2017, s. 7–8; Leimus 2017, s. 9–10; Tikkanen 2017, s. 45–48 och Kuleshov 2018, s. 29–31).

Jital-mynten har dykt upp i nordiskt myntmaterial som en ny fyndkategori tack vare privat metall-detektering samt professionellt ledda metalldetektorundersökningar. Det första jital-myntet i de nordiska länderna hittades 2009 i samband med att Ölands rikaste senvikingatida myntskatt upptäcktes inom ett arkeologiskt skattfyndsprojekt. Skatten från Skedstad omfattar sammanlagt 1 189 mynt (med *tpq* 1029) (E. Jonsson 2013). Innan dess hade man dock hittat enstaka exemplar av jital-mynt i Estland, Polen och Ryssland. Det första exemplaret av jital-mynt i Finland kom fram vid en privat metall-detektering i Masku socken, Egentliga Finland, år 2016 och har senare visat sig vara ett lösfynd.

Även handeln med exotiska varor från Fjärran Östern under vikingatiden och redan tidigare under mellersta järnåldern har varit uppe till diskussion den senaste tiden. En bra översikt över forskningsläget anges till exempel i Charlotte Hedenstierna-Jonsons artikel 'With Asia as neighbour. Archaeological evidence of contacts between Scandinavia and Central Asia in the Viking Age and the Tang Dynasty' (Hedenstierna-Jonson 2020, s. 43–64). En särskild föremålskategori som är direkt kopplad till handeln av exotiska varor från öster är

naturligtvis vikingatida islamiska mynt. I dag känner man till fler än 83 353 islamiska dirhemer i svenska fynd (K. Jonsson 2015, s. 54). 78 % av dessa har hittats på Gotland. Enligt Gert Risplings beräkning utgör totalt cirka 10 % av det islamiska myntmaterialet av imitationer (Khazar, Volga-Bulgar och andra imitationer av islamiska mynt) (Rispling 1987, s. 79). Islamiska mynt importerades till Norden från cirka 800 (eller något tidigare) till början av 1010-talet.

I början av 2000-talet kände man till cirka 1 700 islamiska mynt (inklusive efterpräglingar) i Finland (Talvio 2002, s. 9). Antalet har sedan dess ökat betydligt på grund av ett stigande intresse för privat metall-detektering, som i Finland tog fart ordentligt omkring år 2010, mycket senare än i de övriga nordiska länderna.¹ Enstaka dirhemfynd görs nästan varje månad. De flesta dirhemerna har hittats i Egentliga Finland och i Tavastland. Fram till slutet av 2018 kände man totalt till cirka 1 900 islamiska mynt (inklusive efterpräglingar) funna i Finland. Antalet omfattar dock inte nya fynd från Åland, eftersom de åländska myntfynden numera inte rapporteras systematiskt till Nationalmuseets myntkabinett i Helsingfors. Någon större dirhemskatt från Åland har inte hittats under de senaste åren, även om Åland har störst potential för nya dirhemskatter i Finland och antalet kan således anses vara rättvisande.

Syftet med den här artikeln är att översiktligt presentera ett exotiskt fynd, ett vikingatida kinesiskt *cash*-mynt,² som hittades 1953 i Väskinde

kyrka på Gotland i samband med arkeologiska undersökningar och som forskningen helt verkar ha missat (se till exempel Zachrisson 2011,³ Romgard 2016 och Hedenstierna-Jonson 2020). Myntet är det enda vikingatida kinesiska *cash*-myntet i nordiska fynd. Man måste dock iaktta att *cash*-mynten är gjutna i brons och ingick inte i vikingatidens silvrekonomi i Nordeuropa, medan *jitaler* höll hög silverhalt. Vi presenterar även översiktligt det finska jital-fyndet i dess fyndkontext.

Jitaler i nordiska fynd

De vikingatida *jitaler* som är funna i Norden präglades i provinsen Ohind som låg vid floden Indus i nuvarande nordvästra Pakistan. De utgavs av Hindukungen (Shahi), troligen under andra hälften av 900-talet. Man vet med säkerhet att de inte kan ha fortsatt att präglas under 1000-talet (Leimus 2017, s. 10). Pakistan bildades 1947 i samband med att Britiska Indien upplöstes och denna muslimskt dominerade del av Indien blev självständig. Traditionellt kallas *jitaler* från Ohind fortfarande i dag indiska. De har troligen kommit till Norden längs de ryska floderna på samma väg som de islamiska mynten, som började importeras kring år 800. Islamiska mynt cirkulerade i Ryssland och nordbor kom över dessa i Ryssland. *Jitaler* avspeglar således med all sannolikhet långdistanskontakter via ryska köpmän, inte direkta kontakter mellan de nordiska länderna och Indien.

Ivar Leimus publicerade en översikt över alla jital-fynd från norra

Europa (Leimus 2017). Hans lista omfattar totalt 21 mynt, varav ett har hittats i Sverige, ett i Finland, fyra i Estland, totalt fyra i Polen och de östra delarna av Tyskland samt 11 i Ryssland (Leimus 2017, tabell 1). Ett mynt funnet i Estland och totalt tre mynt funna i Ryssland har tidigare tolkats som lösfynd och resten som skattfynd. Leimus lista har kompletterats med sex jital-mynt som är hittade under senaste tiden i Östeuropa och publicerade av Viacheslav Kuleshov (2018, s. 29–31). Det är troligt att flera jitaler kommer att hittas i de nordiska länderna i framtiden.

Jital-fyndet från Masku, Egentliga Finland

Den enda jitalen i finska fynd hittades i Masku socken, cirka 20 km norr om Åbo år 2016 (fig. 1). Även fyndkontexten är speciell, eftersom myntet framkom på en åker som ligger intill det medeltida herresätet Kankas (fi. Kankainen). Den första kända ägaren av herresätet var hövdingen på Åbo slott, Klas Lydiksson Djäkn under första hälften av 1400-talet. Sätessgården innehades därefter av bland andra den yngre grenen av ätten Horn, ätten Fredensköld och av friherrliga ätten Aminoff. Huvudbyggnaden är av gråsten, troligen uppförd vid mitten av 1500-talet (Uppslagsverket i Finland, <https://uppslagsverket.fi/sv/view-103684-Kankas>).

Området där jital-myntet hittades heter Krouvila. Metalldetektorfynden där år 2016 dateras från järnåldern (merovingertid) till historisk tid och de kommer från separata åkrar som skiljs åt av en väg. Det mynt som hittades närmast jitalen är ett obestämt fragment av ett tyskt vikingatida mynt präglat i Köln. Det påträffades på en åker som ligger bredvid, ungefär 60 meter från jitalen. På samma åkerområde hittades en islamisk dirhem och två bitar betalningssilver. Utöver det numismatiska materialet framkom bland annat flera järnåldersspännen och två bjällror från samma åkrar. Fyndomständigheterna talar tydligt för att jitalen inte är en del av en kring-



1. "Bull-and-horseman"-jital från Masku socken, Egentliga Finland (NM 41545:2) (jfr Tye 1995, nr 27). Myntet har en skadad ögla samt en annan ögla där en nit fortfarande sitter fast, vilket talar för att myntet har använts som smycke.

FOTO: SAMI RANINEN.

spridd skatt som man tidigare trott (bland andra Leimus 2017, tabell 1, nr 11), även om den tydligt hör hemma i en järnåldersmiljö, utan myntet bör tolkas som ett lösfynd. Mängden fynd från åkrarna i Krouvila växer årligen på grund av privata metall-detekteringar, men hittills är jital-myntet det enda unika fyndet. I Finland har man en liberal lagstiftning vad gäller det privata användandet av metalldetektorer. Det är tillåtet att gå med detektorn utanför kända forn-lämningsområden överallt i landet utan Museiverkets tillstånd.

Leimus har lagt märke till att alla jitaler funna i Estland (totalt 4 ex) och det exemplar som är funnet i Finland hör till samma typ (Tye 1995, nr 25) med oläsliga bokstäver. Han menar att dessa mynt kan ha anlänt till Östersjöområdet samlat i en børs och sedan spridits som ett resultat av lokal myntcirkulation (Leimus 2017, s. 10). Fyndspridningen talar för att mynten (som möjligen har kommit i en post som Leimus föreslagit) troligen har spridits vidare från Novgorod.

Nyupptäckt fynd: kinesiskt cash-mynt från Gotland

I *Nordisk Numismatisk Årskrift* 1961 publicerade Nils Ludvig Rasmusson ett kinesiskt cash-mynt gjutet i brons, som hittats 1953 i Väskinde kyrka på Gotland (Lockhart 1915, s. 8 nr 374) (Rasmusson 1962, s. 172–173) (fig. 2). Begreppet cash har inget samband med det engelska *cash* som man kunde tro, utan det har sitt ursprung i ordet *karša*. Ordet kommer från sanskrit och betyder "litet kopparmynt".

Karša var en kinesisk myntenhet i användning under mer än 2000 år, från 200-talet f.Kr. ända till år 1911. Cash-mynten är gjutna i brons och har ett fyrkantigt hål i mitten så att man kunde stapla en större mängd av dessa småmynt.

Vid utgrävningen av Väskinde kyrka tillvaratogs totalt 347 mynt, varav det kinesiska myntet är det enda som dateras till vikingatiden. Tyvärr inlämnades aldrig någon utgrävningsrapport. Myntet förvaras i Ekonomiska museet – Kungliga myntkabinettet, Stockholm. Rasmusson nämner även att man i Hässle Bosarps torvmosse i Skåne har hittat "ett kinesiskt kopparmynt", men det är tyvärr inte längre möjligt att identifiera myntet i samlingarna (Rasmusson 1962, s. 172). Det är möjligen senare eftersom det finns cash-mynt från 1700-talet i några andra svenska fynd.

I samband med kyrkans restaure-ring 1953 upptäcktes även Gotlands största kända bildsten (RAÄ 120:1) som kan dateras till cirka 790/800–840. Stenen hade återanvänts i korets golv och trappa som byggdes vid mitten av 1200-talet. Det som gör bildstenen unik är dess gigantiska storlek: den har ursprungligen varit omkring 5,5 meter hög. Mera om bildstenen i Väskinde kyrka, se Oehrl 2020, s. 51 med angiven litteratur. Myntfynden från Väskinde kyrka tillvaratogs utan närmare fynduppgifter och därför är det inte möjligt att avgöra om myntet hamnat under kyrkgolvet under vikingatiden eller senare. Det förstnämnda alternativet verkar ändå vara troligare. Allmänt kan man konstatera att vikingatida mynt mycket sällan hittas i senare medeltida kyrkor. På Gotland finns 91 medeltida kyrkor, varav vikingatida mynt utöver Väskinde enbart har påträffats i Siltes och Stenkyrkas kyrkor (om temat, se även Thunmark-Nylén 1980, s. 28). Lena Thunmark-Nylén har samlat en tabell över dateringar av alla Gotlands kyrkor. Enligt tabellen har man byggt en träkyrka i Väskinde som föregick den nuvarande stenkyrkan (Thunmark-Nylén 1980, s. 30).

Detta är det enda vikingatida kinesiska cash-myntet funnet i de nordiska länderna och även från europeiska Ryssland känner man i dag bara till ett exemplar. Det ryska fyndet är ett lösfynd från Kamaregionen. Myntet har hittats efter år 2000 och är av typen Kai Bao Yuan Tong (621–907), som är den vanligaste typen under den kinesiska Tang-dynastin (Kostikov & Širinkin 2015, s. 45, bild 12).⁴ Cash-mynt förekommer däremot regelbundet i det arkeologiska materialet bortom Altaj bergskedjan.

Båda författarna till denna artikel är doktorander i arkeologi med numismatisk inriktning vid Åbo universitet.

Noter

¹ Privata metalldetekterister hittade totalt 839 vikingatida mynt i Finland under åren 2013–2017, varav 818 hör till större fyndgrupper; 114 av dessa är islamiska dirhemer (varav minst 13 är efterpräglingar), 477 är tyska, 183 är engelska, minst 27 är efterpräglingar av anglo-saxiska mynt, 4 är bysantiska miliaresion och 13 är efterpräglingar av bysantiska mynt.

² En kortfattat artikel om det kinesiska cash-myntet har tidigare skrivits på finska, E. Jonsson 2019, s. 25–28.

³ Artikeln handlar i första hand om mellersta järnåldern men täcker översiktligt även vikingatiden.

⁴ Tack till Viacheslav Kuleshov vid Numismatiska forskningsgruppen, Stockholms universitet, för litteraturhänvisningen.

Förkortningar och referenser

Ehrnsten, F. 2017. Vuoden 2016 rahalöytöjä. Numismaattinen Aikakauslehti. *Finsk Numismatisk Tidskrift* 2017:1, s. 6–11.

Hedenstierna-Jonson, C. 2020. With Asia as Neighbour. Archaeological Evidence of Contacts between Scandinavia and Central Asia in the Viking Age and the Tang Dynasty, i *Bulletin on the Museum of Far Eastern Antiquities* 81, s. 43–64. Östasiatiska Museet, Stockholm.

Jonsson, E. 2013. *En rik handelsmans silverskatt*. Kungl. Myntkabinettet, Stockholm.

— 2019. Uudelleen löydetty: Pohjoismaiden ainoa kiinalainen cash-raha viikinkiajalta. Numismaattinen



2. Det kinesiska cash-myntet funnet i Väskinde kyrka, Gotland, 1953 (SHM-KMK 26274:342).

Song-dynastin, kejsare Taizong (976–997).

Texten på åtsidan betyder:

”Det mäktiga sigillet av den stora freden”.

FOTO: KENNETH JONSSON.

Aikakauslehti. *Finsk Numismatisk Tidskrift* 2019:2, s. 25–28.

Jonsson, K. 2015. Viking-Age coins found in Sweden, i Larsson, L., Ekengren, F., Helgesson, B. & Söderberg, B. (eds.) *Small things, wide horizons. Studies in honour of Birgitta Hårdh*, s. 51–57. Oxford.

Kostikov, E. & Širinkin, P. S. 2015. Очерки истории Пикам'я эпохи средневеков'я в numismaticarxiv artefaktax. [The Viking Era in Eastern Europe and Numismatic Objects of the 8th–11th Centuries]. Saint-Petersburg.

Kuleshov, V. 2018. Nya fynd av indiska jitaler i Östeuropa. *Myntstudier* 2018:1, s. 29–31.

Leimus, I. 2017. Ett nytt estländskt fynd med mynt från Ohind. *Myntstudier* 2017:1, s. 9–10.

Lockhart, J. H. S. 1915. *The Stewart Lockhart Collection of Chinese Coins*. London.

Oehrl, S. 2020. Gotland's largest picture stone rediscovered. *Fornvännen* 115 (2020:1), s. 51–54.

Rasmusson, N. L. 1962. Kungl. Myntkabinettet, Stockholm 1960. Fynd. Gotland, Väskinde kyrka. *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1961, s. 172–173. København.

Rispling, G. 1987. Coins with crosses and bird heads – Christian imitations of Islamic coins? *Fornvännen* 82 (1987:2), s. 75–87.

Romgard, J. 2016. Did the vikings trade with China? : on a controversial passage in Ibn Khordādhbeh's Book of itineraries and kingdoms. *Fornvännen* 111 (2016:4), s. 229–242.

Thunmark-Nylén, L. 1980. Om de gotländska kyrkornas ålder. *Gotländskt Arkiv. Meddelanden från Föreningen Gotlands fornvänner* 52 (1980), s. 17–34. Visby.

Talvio, T. 2002. Coins and Coin Finds in Finland AD 800–1200. *Iskos* 12. Finska fornminnesföreningen. Helsingfors.

Tikkanen, E. 2017. Jital-rahojen historiaa. Numismaattinen Aikakauslehti. *Finsk Numismatisk Tidskrift* 2017:2, s. 45–48.

Tye, R. 1995. *Jitals. A Catalogue and Account of the Coin Denomination of Daily Use in Medieval Afghanistan and North West India*. Isle of South Uist.

Zachrisson, T. 2011. Kapitel 7. Fjärran ting. Exotiska föremål och nya seder under mellersta järnåldern, i Andrén, A. (ed.) *Förmodern globalitet. Essäer om rörelse, möten och fjärran ting under 10 000 år*, s. 109–130. Lund.



Svenska Numismatiska Föreningen
Swedish Numismatic Society



Svenska Numismatiska Föreningens hemsida www.numismatik.se

Hemsidan handhas av SNF:s webbansvarige Lennart Castenhag. Här finns nyheter såsom litteraturtips, föreningens kommande aktiviteter, SNT sedan 1972 i pdf-format: numismatik.se/2publikationer/

SNT:s författar- och artikelregister:
numismatik.se/2publikationer/SNT_register_till_2020.pdf

Numismatiska artiklar utöver dem som publiceras i SNT. Se också exemplen på falska mynt: numismatik.se/2falska/

Hemsidan uppdateras så gott som dagligen. Tillsammans kompletterar hemsidan och SNT varandra.

e-post: webmaster@numismatik.se

ETT NOTERINGSHÄFTE FÖR EN KVARTS MILJON KRONOR

The image shows two pages of a handwritten ledger titled "Green's Checklist". The left page is headed "GOLD THREE DOLLARS - Continued." and the right page is headed "GOLD FIVE DOLLARS - Continued." Both pages have columns for "Date and Description", "Date Purch'd", "From Whom Purch'd", "Price Paid", and "Number Pieces Counted". The entries are handwritten in ink, with many checkmarks in the "Date and Description" column. The right page has a small number "77" written at the bottom right.

Louis Edward Eliasbergs personliga exemplar av *Green's Checklist*.

FOTO: COINWEEK.COM/US-COINS/LOUIS-ELIASBERG.

EN AV DEN amerikanska numismatikens giganter var finansmannen Louis Edward Eliasberg, Sr. (1896–1976). Han lyckades under sin samlarkarriär få ihop en komplett samling av USA:s mynt med avseende på nominaler, årtal och huvudvarianter. Han lyckades till och med få tag i en 20 dollar 1933, som ju aldrig kom i cirkulation eftersom guldmyntfoten övergavs. Eliasberg återlämnade dock myntet till myndigheterna utan krav på kompensation när han blev varse att det förmodligen hade lämnat myntverket på illegala vägar.

Nyligen såldes Eliasbergs personliga exemplar av *Green's Checklist*, en anteckningsbok som gavs ut av Ben Green i Chicago 1902 och 1912. Den innehåller en förteckning över alla amerikanska mynt jämte upplagesiffror. På varje uppslag finns också kolumner för anteckningar om förvärvade mynt; datum, från vem samt inköpspris. Eliasberg har i sitt

exemplar av *Green's Checklist* gjort noggranna notiser om förvärv av mynt till sin egen samling, därav det klubbade priset för det på en auktion hos Stack's Bowers Galleries nyligen: 28 800 dollar inklusive köparprovision, det vill säga cirka 250 000 kronor.

Objektets attraktion blev inte mindre av att det ingick i försäljningen av en annan berömd samlares bibliotek. Fastighetsutvecklaren David Brent Pogue avled hastigt 2019, endast 54 år gammal. Då hade han redan hunnit sälja större delen av sin förnämliga samling av amerikanska mynt på fem auktioner under åren 2015 till 2017. Bland annat innehöll samlingen inte mindre än två exemplar av det kanske mest berömda amerikanska myntet, dollarn 1804.

Försäljningen av Pagues samling pågår fortfarande och hittills har den inbringat mer än 132 miljoner dollar, vilket gör den till den mest värde-

fulla numismatiska kollektionen som någonsin har sålts på auktion.

När Pagues numismatiska bibliotek nu gick under klubban så var det med andra ord inte så märkligt att Eliasbergs *Checklist* betalades med ett rekordpris. Med en ytterligare proveniens från den värdefullaste samlingen som någonsin har sålts ökade självklart attraktionen för budgivarna. Icke desto mindre kan man reflektera över skillnaderna i prisnivåerna på amerikanska och europeiska rariteter, både vad avser mynt och numismatisk litteratur. Den uppmärksamme samlaren kan säkerligen göra förmånliga köp av böcker och andra objekt med intressanta provenienser i dag till priser som framöver kommer att visa sig vara skrottretande låga.

BHn

Carl Gustaf Fehrman

1/6 riksdaler 1799

Av Bengt Hemmingsson

Den svenska silvermyntningen bestod under större delen av 1790-talet uteslutande av riksdalrar. Efter Gustav IV Adolfs trontillträde 1792 slogs således till och med år 1797 inte mindre än 1 263 866 dylika. År 1798 tillkom dock 1/3 riksdaler som nominal och följande år började 1/6 riksdaler att präglas. Upplagorna för dessa var till en början obetydliga jämfört med riksdalrarnas, endast 70 197 respektive 102 810 exemplar. Först efter sekelskiftet började den minsta silvernominalen att slås i verkligt stora mängder; år 1803 nådde utmyntningen av sjättedelar sin högsta nivå, då 2 340 792 stycken slogs.

Att man också hade planer på att prägla 1/12 och 1/24 riksdaler, nominaler som hade slagits under Gustav III:s regering, framgår av en bevarad förslagsritning som tyvärr är odaterrad¹ (Fig. 1). Teckningen visar tre olika förslag till åtsidornas utförande; ovanför dessa är skrivet:

”Åtsidorne af 4 och 2 skillingsstycken at, efter nådigste val, införas uti den generella Ritningen, på hvilken sedan anhålles om nådigste påskrift.”

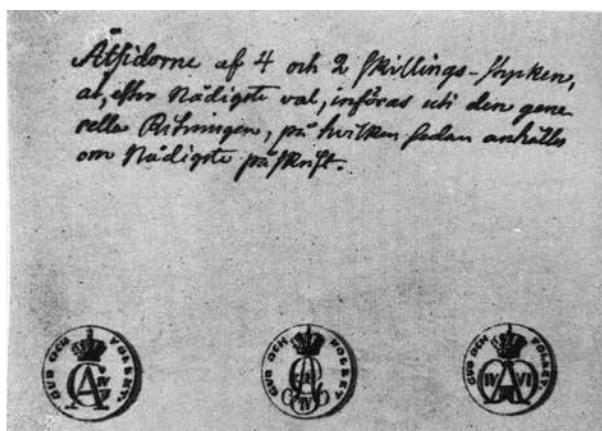
Den ”generella ritningen” som hänvisas till var tydligen den godkända förlagan till hur de olika nominalerna skulle se ut. Från 1773 har till exempel en sådan bevarats för alla kopparmynt, inklusive plåtmynten som aldrig kom att präglas i Gustav III:s namn.²

En riksdaler motsvarade 48 skilling efter 1776 års myntrealisation. Enligt Daniel Djurbergs handbok *Beskrifning om Svearike*, vars första del utkom år 1806, fanns således föl-

jande myntnominaler i silver i cirkulation i landet (se sidorna 149–150):

Riksdaler (= 48 skilling)
Dubbel Gustavin (= 32 skilling)
Gustavin (= 16 skilling)
Åttskillling (1/6 riksdaler)
Fyrskillling (1/12 riksdaler)
Tvåskillling (1/24 riksdaler)

Enligt Djurberg kallades 1/3 riksdaler för en *gustavin*, en 2/3 riksdaler var med andra ord en ”dubbel gustavin”. Detta är i linje med vad 2-marken i silver benämndes innan 1776: *carolin*, *ulrique*, *frederique* och *adolphin*, allt efter den utgivande regentens namn. Tvåmarken motsvarades av tredjedelsriksdalern till storleken (men inte exakt till silverinnehållet), varför allmänheten tydligen flyttade över namnbruket på denna nominal. Hur utbredd benämningen *gustavin* var är dock oklart; jag har inte funnit den belagd i andra sammanhang.



1. Förslagsteckning till åtsidorna för 4- och 2-skillingar i silver (1/12 och 1/24 riksdaler), 1790-talet.

De minsta valörerna, 1/12 och 1/24 riksdaler, även kallade 4- respektive 2-skillingar, slogs sparsamt under Gustav III:s regering. Av den förstnämnda finns bara tre årgångar, av den senare fem. Rikets ständers bank (Riksbanken) släppte inte ut dessa i rörelsen efter år 1786, eftersom man ville i första hand få i omlopp de stora mängder av äldre kopparmynt som fanns att tillgå och som ju sedermera kom att ompräglas till hel- och halvskillingar.³ Detta kan också vara en orsak till varför de minsta silvervalörerna inte slogs under Gustav IV Adolfs tid.

1798 års tredjedelsriksdaler ansluter sig typmässigt till riksdalern såsom den slogs under åren 1796–1797 (Fig. 2). Gravören Carl Gustaf Fehrman hade blivit utsatt för skarp kritik för sina porträtt av Gustav IV Adolf på riksdalrarna. Detta resulterade i att en av hans konkurrenter, Johan Gabriel Wikman, år 1795 fick



2. ½ riksdaler 1798. Stamparna graverade av Carl Gustaf Fehrman. Ex Samling Nils J. Lindberg nr 512.

FOTO: MAGNUS WIJK.



3. 1/6 riksdaler 1799. Avslag i tenn av stamper som graverats av Carl Gustaf Fehrman.

FOTO: ANTELLSKA SAMLINGARNA, HELSINGFORS.



4. 1/6 riksdaler 1799. Stamparna graverade av Lars Grandel. Ex Samling Nils J. Lindberg nr 514.

FOTO: MAGNUS WIJK.

uppdraget att gravera ett par stamper till riksdalermynntningen. Stamparna levererades i juni samma år till Myntet, men de kom bara att användas till att göra provavslag i tenn, såvitt man vet.⁴ Fehrman fick nämligen till stånd en sittning med kungen under hösten 1795, varvid han tecknade ett porträtt som han sedan använde som förlaga till 1796 års riksdaler.⁵

Porträttet godkändes av Kammarkollegiet och det innebar en viss förbättring, men Fehrmans ålder – han var född 1746 – började nu ta ut sin rätt. När han således fick uppdraget att gravera stamparna till en sjättedelsriksdaler, vilket borde ha skett i slutet av 1798, blev resultatet föga imponerande. Det flacka och intetsägande porträtt som samma års tredjedelsriksdaler uppvisar blev nu ännu sämre. Av stamparna har endast bevarats ett unikt avtryck i tenn, vilket är försett med året 1799 (Fig. 3). Fehrman avled under julaftonen 1798 och den 12 februari följande år blev han ersatt som gravör vid Myntet av Lars Grandel.

Företrädarens stamper kom således inte till användning mera, utan de reguljära sjättedelarna från 1799 har alla slagits med verktyg som graverats av Grandel. Intressant nog har han behållit Fehrmans grundut-

förande, ett porträtt med bara axlar (Fig. 4). Samma år övergick dock Grandel till att förse riksdalervalörerna med sitt eget karakteristiska porträtt, där kungen framställs i harnesk.

Fehrmans 1/6 riksdaler 1799 beskrivs av Daniel Georg Nescher (1753–1827) i hans kompletteringar till Carl Reinhold Berchs myntbeskrivning av år 1773. Neschers anteckningar kom aldrig att publiceras men finns bevarade i Kungl. Biblioteket.⁶ Efter en beskrivning av ett avslag i tenn som han sett, skriver han: "Fehrman hade vid sin Död året förut, ej hunnit alldeles achévera (färdigställa) dessa Stämplat; hwadan ock denna Sort ej blef Myntad. Endast Prof-afdrag i Tenn finnas."

Förmodligen samma avslag i tenn som Nescher sett och beskrivit finns i dag bevarat i de Antellska samlingarna i Helsingfors. Dit kom det i och med Herman Fredrik Antells förvärf år 1884 av August Wilhelm Stiernstedts mynt. I beskrivningen av den senares samling, vilken utkom 1880 i *Numismatiska Meddelanden*, finns nämligen avslaget upptaget som nummer 2851.⁷ Det betecknades såsom *Unicum* och åsattes ett pris av 20 kronor vid Antells köp. Några andra avslag av Fehrmans stamper har inte framkommit sedan dess.

Noter

¹ SHM/KMK inv.nr 22740; N. L. Rasmusson: Kungl. Myntkabinettet 1941, *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1942, s. 240f.

² Teckningarna omfattar nominalerna 4, 2, 1 och ½ daler sm (plåtmynt), 2 och 1 öre sm samt 1 öre km. De valörer som sedermera kom att präglas, de tre sistnämnda, har exakt samma utseende som 1773 års teckningar föreskriver. De godkändes av Gustav III enligt påskrift den 16/7 1773 och är avbildade i B. Tingström: Om plåtmynt. *Myntkontakt* 1976:7 s. 4–6. Se även B. Tingström: *Plate Money*. Stockholm 1986, s. 55 där teckningen till 2 daler sm avbildas jämte kungens godkännande.

³ D. von Schulzenheim: *Bref om rikets penninge-verk och allmänna hushållning*, del 2. Stockholm 1796, s. 302.

⁴ B. Hemmingsson: Johan Gabriel Wikmans provriksdaler 1795. *Samlad Glädje* 2019, s. 147–152.

⁵ Kammarkollegiet, kansliet. Protokoll Ala, vol. 360, 1796 26/1 fol. 154r (Kammararkivet); texten återgiven i Hemmingsson 2019, s. 152.

⁶ Anteckningar gjorda i ett interfolierat exemplar av Berchs myntbeskrivning, Kungl. Biblioteket signum D 209:3.

⁷ Beskrifning öfver Friherre A. W. Stiernstedts svenska myntkabinett. *Numismatiska Meddelanden* VI–VII, Stockholm 1880 s. 129 nr 2851.

KRISTINAFYRKAR – NYKÖPING ELLER SÄTER?

Av Lennart Castenhag

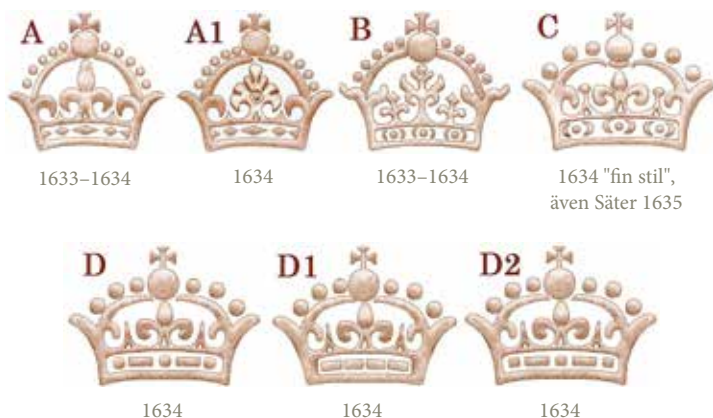
Myntorten för kristinafyrkarna ($\frac{1}{4}$ öre) kan bestämmas utifrån det påstämplade årtalet. Under åren 1633–1634 präglades de i Nyköping, åren 1637–1642 i Säter och 1644–1654 i Avesta.

Under år 1634 tog produktionen av fyrkar fart i Nyköping, nästan 19 miljoner exemplar producerades. En ung gravör anställdes och han kom att ge upphov till "den fina stilen".¹ Av vidstående bild kan vi se att det uppstod sju olika kungakronor på fyrkarna 1634. Typbeteckningarna har hämtats från Skripunovs hemsida.

Till D-kronan finns undertyper som vi kallar D1 och D2.² Dessa tre kronor är tämligen lika, och det som skiljer dem åt är präglingsmönstret i kronringen.

Krona A1 kräver en extra kommentar. Den är mycket ovanlig. Endast fyra mynt är kända med denna krona. Kronan var känd omkring år 2007 och Skripunov fick vetskap om den 2008, men det exemplar han kom över var i så dåligt skick att han tolkade den som en undertyp till krona A. I dag kan vi se att kronorna A och A1 är tämligen olika i avseende på liljan i kungakronans centrum. A1 är således inte en undertyp till A.

Så långt är vi väl alla överens, men hur var det med åren 1635–1636? I *Sveriges mynt 1521–1977* (1976) anges både Nyköping och Säter som myntorter för dessa år och så uttrycker man sig allt som oftast i auktionsskataloger. Är det då inte möjligt att bestämma myntorten för enskilda mynt präglade under åren 1635–1636?



Svaret kom år 1994 då Ulf Ottosson³ visade att myntorten för fyrkarna från 1635–1636 kan särskiljas med hjälp av gravörstilen. Den grova stilen kan hänföras till Nyköping och den fina stilen till Säter, ansåg han. Ottosson visade också att fransidans kungakronor kan vara till hjälp vid myntortsbestämningen.

Anatoly Skripunov hakade på Ottossons resonemang omkring år 2011 då han på sin hemsida – www.kopparmynt.com – tog sig an kristinafyrekarna. Det skulle därefter dröja till år 2020 innan ämnet togs upp

i en översiktspublikation för Sveriges mynt. Det var Roberto Delzanno som gav oss ledtrådar i sitt ambitiösa referensverk *Sveriges Myntbok 995–2022* (2020) i två band.

Hur gör man rent praktiskt för att bestämma myntorten för 1635–1636 års kristinafyrekar? Skripunov har gett kungakronorna typbeteckningarna C, E, F, G, H, I för de aktuella åren. Fördelningen av kungakronorna på myntort och år framgår av bilden på nästa sida. Tittar man närmare ser man att de från Nyköping har grov stil och att de från Säter har fin stil.



Kristinafyrk, Säter 1635, konserveringsgrad 1.
Sveakronorna är av typ 16 och kungakronan är av typ C.

FOTO: FÖRFATTAREN.

	Nyköping	Säter
1635		
1636	 	 

Kristinafyrkarnas fördelning på Nyköping och Säter 1635–1636.
Grafik av författaren.

K-A. Wallroths 'Sveriges Mynt 1449–1917' publicerades i *Numismatiska Meddelanden* XXII (1918). Där kan vi läsa om produktionsvolymerna för kristinafyrkarna. Vi kan se att det var stora mängder mynt som producerades. Produktionssiffrorna uttrycks i daler silvermynt.

Nyköping 1635: 50 700
Säter 1635: 183 000

Nyköping 1636: 17 860
Säter 1636: 140 300

Om vi utgår ifrån att 1 daler motsvarar 32 öre (= 128 kvartsören), kan vi räkna om produktionen till antal mynt som producerades per myntort och år.

Nyköping 1635: 6 489 600
Säter 1635: 23 424 000

Nyköping 1636: 2 286 080
Säter 1636: 17 958 400

Drottning Kristinas fyrkar var kopparmynt, och någon kanske drar sig till minnes att Sverige hade dubbel myntfot (silvermyntfot och kopparmyntfot) på 1600-talet, men Kristinas kopparmynt var värdemynt, metallvärdet skulle motsvara världsmarknadspriset för motsvarande mängd koppar. Av den anledningen motsvarade kristinafyrken $\frac{1}{4}$ öre i silvermynt.⁴

Kristinafyrkarna präglades i valsverk och präglingsresultaten blev av naturliga skäl allt sämre ju längre präglingsvalsarna var i bruk. Många av de mynt som har bevarats till våra dagar har dessutom bristande konserveringsgrad vilket påverkar möjligheten att avgöra myntorten. På föregående sida visas ett exempel på ett mynt från 1635. Bilden visar hur det kan se ut och detta är ändå ett någorlunda hyfsat mynt. Det finns exempel där man inte ens kan läsa årtalet.

Noter

- ¹ Ulf Ottosson föreslår att gravörens namn var Petter Michelsson.
- ² Undertypen D2 nämns inte på Skripunovs hemsida eftersom den är så lik krona D, men tittar man noga kan man bland D-kronorna finna krona D2.
- ³ *Mynttidningen* 1994 nr 5/6 (dubbelnummer).
- ⁴ Se Rodney Edvinsson, 2017. *Penningvärde och inflation i det svenska riket under kopparmyntfotens tid.*

Om du vill läsa mer om kristinafyrkarna, se följande länk:

https://sonesgarden.se/Gamla_mynt/Kristinafyrkar/Kristinafyrkar.html

NUMISMATISKA FÖRENINGAR I SNF

Alingsås Numismatiska Förening
Edshultsvägen 20
441 96 Alingsås

Falu-Borlänge Myntklubb
www.fb-myntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening
www.gnfinfo.se

Halmstads Myntklubb
Östra Infarten 4
313 31 Oskarström

Kalmar Myntklubb
www.kalmarmyntklubb.se

Katrineholm Flen Vingåker Myntklubb
www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco
www.mksb.se

Nola Myntklubb, Örnsköldsvik
www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb
www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska Föreningen i Hässleholm
www.myntforeningen.se

Numismatiska klubben i Uppsala
www.nku.nu

Samlarklubben Numis
www.numisskelleftea.se

Sigtuna Myntklubb
www.sigtunamyntklubb.se

Stockholms Myntklubb
www.stockholmsmyntklubb.se

Strängnäs Myntklubb
ga@aotn.eu

Svenska Polleddföreningen
www.polledd.se

Sävsjö Myntklubb
Parallellgatan 19
576 33 Sävsjö

Södra Dalarnas Myntklubb
medlem.spray.se/sdmyntklubb

Vetlanda Numismatiska Förening
Ölandsgatan 7
574 37 Vetlanda

Villstadortens Myntklubb
Hedvägen 4
314 33 Hyltebruk

Westerbergslagens Myntklubb
Flatenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

Ändringar och tillägg?
Kontakta: info@numismatik.se

Rune Ekre: Om den medeltida myntningen i Lödöse. 2020.

194 sidor, illustrerad.
ISBN 978-91-631-3980-2.

Utgiven av Stödföreningen för Lödöse museum.

Pris 150 SEK + porto. Kontakta:
torgny.s.soderlund@gmail.com

Lödösemyntningen

Rune Ekre (1924–2013) inledde sina arkeologiska utgrävningar i Lödöse, Sankt Peders socken i Västergötland, år 1961. Men sådana hade förekommit av och till alltsedan 1916.

År 1965 publicerades av Ekre i *Remissan* 5–6 artikeln 'Om Lödöse som medeltida myntort' de funna sensationella präglingssunderlagen av läder för borgportsbrakteater och de av bly för bokstavsbrakteater med L inom strålring. År 1968 skrev han ett betydligt längre inlägg om 'Ny bild av medeltidens Lödöse' på sidorna 5–70 i *Göteborg förr och nu*.

I *Svensk Numismatisk Tidskrift* 1988:2 skrev Rune Ekre om 'Nya märkliga myntningsfynd i Lödöse'. Där refererar han förstas till sina tidigare bidrag i samma ämne, nämligen i *Nordisk Numismatisk Årsskrift* 1971 'Myntningsfynd från Lödöse' samt i *Medeltiden och arkeologin. Festskrift till Erik Cinthio* (1986) 'Nya bidrag till Lödösemyntningens historia'. Den senare skriften recenserades av Lars O. Lagerqvist i *SNT* 1986:9/10.

Dessutom skrev Ekre 'Birger Jarl och borgen i Lödöse' samt 'Myntherre efterlyses' i *Populär Arkeologi* 1985:2 respektive 1989:2. I *Västgöta-Dal* 1985/86 publicerade han 'Historisk arkeologi 1984. Lödöseutgrävningar: Spår av bastu och myntverk'. Och i *Västgöta-Dal* 1989/90 'Om den medeltida myntningen i Lödöse'.

I boken *Lödösefynd, ting från en medeltidsstad* (1994) medverkade Ekre med ett flertal bidrag. Avhandlingen 'Urbana system och riksbildning



i Skandinavien. En studie av Lödöses uppgång och fall ca 1050–1646' (2010) av Erika Harlitz recenserades av Ekre i *SNT* 2011:8. Således en mängd publiceringar i ämnet som föregått hans sammanfattande bok.

Rune Ekre hade flitig kontakt med Kungl. Myntkabinettet under sina sista år inför arbetet med sin kommande bok *Om den medeltida myntningen i Lödöse*. Han hann inte själv fullfölja sina ambitioner men hade kommit långt med manuset när han avled 2013. Året därpå överlämnades det av hans barn till Lödöse museum och boken kunde färdigställas. Sedan 2020 föreligger den i tryck. Manusarbetet, redigering och layout har utförts av antikvarie Ing-Marie Trägårdh vid Lödöse museum. Omslaget pryds av en penning av götalandsvikt visande ett krönt huvud och omskriften LE/O/DVS ur KMK:s samling (foto: Gabriel Hildebrand). Namnformen Leodus är den äldsta kända skriftkällan för Lödöse.

Innan Ekre i boken kommer in på Lödöses mynthistoria ger han oss en inblick i utgrävningsresultat med betydelse för förståelsen av Lödöses utveckling. Därefter skriver han en längre sammanfattande del om 'Lödöse i svensk numismatik före 1963' och 'Om tidigare myntfynd i Lödöse'. Där presenteras vad som dittills framkommit och olika forskares hypoteser med utgångspunkt från materialet. Därefter följer be-

skrivningar och tolkningar av fynden framkomna vid hans egna ledda undersökningar. Resonemang värda att ta del av vid fortsatta forskningar kring Lödösemyntningen liksom vid forskning kring den svenska medeltida myntningen överlag.

'Skriftliga källor om myntning i Lödöse' är ytterligare ett viktigt och informativt kapitel och omfattar fyra skriftkällor. Den ena källan gäller inskriften Leodus på myntet, den andra är frånvaron av Lödöse i Magnus Ladulås testamente 1285 och ett långt resonemang kring detta. Omnämningen är 1307 ('Kvittensen från Dyngge') av myntmästaren Öfrardus i en kvittens gällande utbetalning av 1000 mark silver till hertigarna Erik och Valdemar samt en notis år 1317 ('Notisen från 1317') har tagits som belägg för myntningen.

Myntningsunderlag

Därpå kommer Ekre in på 'Myntningsfynden i Lödöse' och de betydelsefulla brakteatpräglingsavfallen – underlagen av läder och bly – som visar på Lödöses som myntort från cirka 1100-talets mitt till strax efter 1360.

Den omdebatterade brakteatmatrisen (KMK inv.nr 10486) med bokstäverna E, H, L, S hittad på okänd plats i Lödöse har fått en egen längre utveckling. Ekre menar att L inom slät ring (LL XXX:3) också representeras bland de funna blyunderlagen. Ett antaganden som helt avfärdats av Brita Malmer (*Den senmedeltida penningen i Sverige*, s. 17, 1980) efter förnyad granskning.

Därefter följer ett längre kapitel om myntningsfynden från undersökningarna 1963–1989, i vilket alla präglingssunderlag från 1100-, 1200- och 1300-talen samt deras fyndkontexter behandlas i den ordning de påträffats. Fynd av mynt motsvarande underlagen presenteras liksom deras dateringar.

Av blybandsstycken med bokstaven L (som för Lödöse) inom strålring



Penning med enkelkors inom två släta
(?) ringar. Fynd på Borgunda kyrkogård i
Västergötland. KMK 21433.

FOTO: ADRIAN KLANG TÖRNBERG.

(LL XXVIII:2) från Magnus Erikssons regering framkom riktigt många. Här tar han änyo upp *slättringsbrakteaten med L* och en ingående utläggning om flera tidigare forskares försök till datering av den, 1300-talets början eller 1360-tal. Han nämner att L-brakteaten med slät ring inte återfanns i Korsbetningens massgravar från 1361 till skillnad från strålringsbrakteater. Följaktligen präglades slättringsbrakteaterna senare, menar han. Än har emellertid inte sista ordet sagts om den saken.

Efter läderavtrycken av de intressanta *borgportsbrakteaterna* (LL XII:6) från 1200-talets början, *lejonbrakteaterna* (LL XVII:4) för kung Valdemar från 1200-talets andra hälft och L-brakteaterna från 1300-talet kommer han fram till nästa fynd, *B-brakteaten med slät ring* (LL XVIII:4), i skikt som daterats till 1200-talet. Bokstaven B anses stå för Birger Magnusson jarl, Valdemars far som avled 1266, och stämplarna visar flera varianter. Underlag för Valdemars krönte lejonbrakteater återfanns på ungefär samma lagernivå.

Många alltför otydliga och svåridentifierbara präglingsunderlag fanns dessutom bland fyndmaterialet. De ger också grund för en del spekulationer kring vad de egentligen föreställer, men utifrån en del detaljer vågar han sig på läsvärda tolkningar.

Korsbrakteater

Slutligen kommer Ekre fram till fynden under grävningarna vid Långgatan i Lödöse år 1974. Det var där

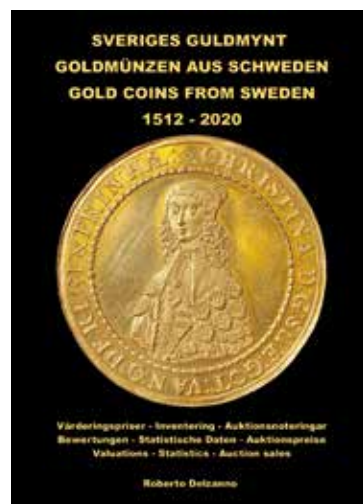
i 1100-talsskiktet som läderunderlagen för prägling av brakteater med *enkelkors* inom två pärlringar och med kulor i korsvinklarna (LL –) framkom. Sina tolkningar publicerade han i SNT 1988:2. Det existerar ett flertal varianter av korsbrakteater. En fragmentarisk enkelkorsbrakteat framkom år 1936 i en gravkista på Borgunda kyrkogård i Västergötland. *Se bilden*. Denna variant med vad som ser ut att ha två släta ringar visar en av dem som inte motsvaras av präglingsfynd i Lödöse.

Underlagen för myntning av de sällsynta brakteaterna med *dubbelskors* (LL –) påträffades vid grävningar i Lyckhem år 1987. Av Lars O. Lagerqvist beskrivet som 'En sensation' i SNT 1987:9–10, eftersom fyndet pekar på att myntningen i Lödöse ligger fyrtio år tidigare än Knut Erikssons i Sigtuna. Men vem var myntheren? Någon av biskoparna Ödgrim och Bengt den gode eller kung Sverker den äldre? Här slutar Ekres eget manus. Mynten med dubbelkors anses ha utgivits för Sverker den äldre omkring 1150 och de med enkelkors för hans son Karl Sverkersson på 1160-talet.

På trettioåtta sidor i slutet av boken visas alla funna präglingsunderlag tillsammans med upplysningar om fyndplats. För att få fram kopplingen med respektive mynt måste man dock gå tillbaka i den omfattande texten.

Mycket information, stor kunskap och ett rejält materiellt underlag för vidare forskning finns i Rune Ekres bok. Den utgör ett sällsynt viktigt bidrag till medeltidens myntutgivning. Myntning under tre sekel har satt sina spår för Lödöses betydelse som handelsstad och myntort under medeltiden. Och Rune Ekre har tolkat, värderat och resonerat kring resultaten av sina undersökningar som ingen utan hans djupa kunskaper i numismatik hade förmått.

Monica Golabiewski Lannby



Book Prize 2020

SVERIGES GULDMYNT 1512-2020 har tilldelats IAPN "Book Prize 2020". Det innebär att boken nu officiellt valts till världens bästa myntbok 2020! IAPN (*International Association of Professional Numismatists*, Den internationella mynthandlarorganisationen) har sedan 1982 delat ut ett pris varje år till bästa internationella numismatiska bok.

Jag är djupt rörd och hedrad över denna utmärkelse som är betydelsefull för svensk numismatik i ett internationellt perspektiv. Jag passar på att tacka alla som bidragit med hjälp, korrekturläsning, bilder och uppmuntrande ord, vilka underlättat och bidragit till denna framgång. Som första Skandinav någonsin har jag nu kammat hem guldpokalen i den tuffa internationella konkurrensen.

Roberto Delzanno

Se mer här:

<https://iapn-coins.org/iapn/iapn-book-prize/>

Svenska Numismatiska Föreningen

Bokbutik



Numismatiska Meddelanden (NM)

- NM XXX. Tillägnade Nils Ludvig Rasmusson. 1965. 30 SEK (40)
NM XXXII:1–2. Ehrensvärd, U.: *Medaljgravören Erik Lindberg 1873–1966*. 1974, 1988. 125 SEK/st (170)
NM XXXIII. Tillägnade Bengt Thordeman. 1983. 100 SEK (150)
NM XXXIV. Utgivna med anledning av SNF:s 110-årsjubileum. 1983. 100 SEK (150)
NM XXXV. *Studies in Late Anglo-Saxon Coinage*. 1990. 150 SEK (225)
NM XXXVI. Nathorst-Böös, E. & Wiséhn, I.: *Numismatiska forskare och myntsamlare i Sverige fram till 1830-talet*. 1987. 100 SEK (150)
NM XXXVII. *Festskrift till Lars O. Lagerqvist*. 1989. 50 SEK
NM XXXVIII. *Festskrift till Ulla Westermark*. 1992. 75 SEK
NM XXXIX. Tingström, B.: *Avesta Myntmuseum*. 1995. 180 SEK
NM XL. Särtryck ur *Myntningen i Sverige 995–1995* (12 delar). 1995. 10 SEK/st, alla delar 100 SEK
NM XLII. Hesse, B.-O.: *Svensk Numismatisk Bibliografi intill år 1903*. 2004. 160 SEK

Smärre skrifter

4. Wallén, L.: *Riksgälden. Den svenska statsskulden 1697–1834*. 1985. 25 SEK (35)
7. Widell, M.: *Militärpolletter*. 1998. 50 SEK (100)
9. Lars O. Lagerqvists medaljfond. 1999. 100 SEK
10. Carl Snoilsky. *Skalden som samlade mynt och böcker*. 2004. 50 SEK
12. Elfver, F. (red.): *Johannes Loccenius. En skrift om en lärd man i 1600-talets Sverige*. 2014. 100 SEK
13. Törngren, S.: *Mitt liv i numismatikens underbara värld*. 2010. 50 SEK (100)

Monografier

- Rundberg, J.: *Den svenska örtugsmyntningen under Kristoffer av Bayern till Sten Sture den äldre, ca 1440 till 1470-talets slut. En stampstudie*. 2005. 250 SEK (350)
— *Den svenska örtugsmyntningen under Albrekt av Mecklenburg (1364–1389). En stampstudie*. 2011. 250 SEK (350)
Svensson, R.: *Renovatio Monetæ. Brakteater och myntningspolitik i högmedeltidens Europa*. 2012. 250 SEK (350)
Myntstudier. Festskrift till Kenneth Jonsson. Red.: T. Talvio & M. Wijk. 2015. 250 SEK (350)
Krasnobaeva, J.: *Sveonum Monumenta Vetusta. The Numismatic Collection of Elias Brenner and Pavel Grigorievich Demidov*. 2018. 250 SEK (350)
Franzén, B., Hedegård, G., Svensson, R.: *Acta Monetaria Sueciæ. Sveriges handlingar om mynt, priser och ädelmetaller 1164–1318*. 2020. 250 SEK (350)

Andra utgåvor

- Appelgren, T. G.: *Förteckning över Antellska myntsamlingens i Helsingfors svenska mynt*. Del I–III, 1908, 1906, 1936. 1 500 SEK
Ehrnsten, F. & Kunnas-Pusa, L.: *Finlands Mynthistoria, Landskapsinventeringen 1. Myntfynd från Nyland*. 2017. 100 SEK
Golabiewski Lannby, M.: *Pengar i folkmun och mynt i seder, bruk och poesi*. 2000. 50 SEK
— *Sveriges Mynthistoria, Landskapsinventeringen 14. Myntfynd från Gästrikland och Hälsingland*. 2018. 100 SEK
— *Kung Knut Eriksson och penningarna*. 2019. 150 SEK (200)
Gustavsson, B. & Danell, K.: *Hur man beskriver medaljer och plaketter*. 2021. 50 SEK (100)
Malmer, B.: *Den Svenska Mynthistorien. Vikingatiden ca 995–1030*. 2010. 250 SEK (350)
Märcher, M.: *Embedsbrev til møntmesteren på Kongsberg 1787–1796. Kilder til numismatik og pengehistorie III*. 2017. 140 SEK
Nordisk Numismatisk Årsskrift. Ny serie, 1. 2015. 150 SEK (250)
Nordisk Numismatisk Årsskrift. Ny serie, 2. 2021. 200 SEK (250)
Ord med mening. Festskrift til Jørgen Steen Jensen 1. november 1998. 50 SEK
Törngren, S.: *Kristinas ettöringar av koppar. Variantförteckning m.m.* 1991. 50 SEK

Register

- Svensk Numismatisk Tidskrift*. Register 1972–1982. 1986; Register 1983–1992. 1994; Register 1993–2002. 2004. 10 SEK/st
Register över Numismatiska Meddelanden I–XL. Utgivna av Svenska Numismatiska Föreningen 1874–1995. 1998. 50 SEK

Böckerna säljs direkt hos
Svenska Numismatiska Föreningen
på Banérgatan 17, Stockholm
Öppettider:
se redaktionsrutan här i SNT
Kan också beställas:
tel. 08–667 55 98 eller
info@numismatik.se
Pris inom parentes gäller icke
medlemmar i SNF. Porto tillkommer.

AN·IVBIL·1721 Vårt första jubileumsmynt

TILL 200-ÅRSMINNET av Gustav Vasas befrielsekrig 1521 utgavs år 1721 under Fredrik I den här intill avbildade 10-dukaten. Vikt 34,84 gram och diameter 41 mm.

På åtsidan ses Fredrik I:s porträtt i profil. Avskärningens inskrift: AN·IVBIL·1721 (= Jubileumsåret 1721). Inom ovala ramar på fränsidan visas hans företrädare under 1500- och 1600-talen, Gustav I och Gustav II Adolf. Den senare hade hundra år tidigare firat detsamma under tre dagars jubelfester våren 1621. I avskärningen: IN MEMOR VINDICATÆ LIBERT AC RELIG (= Till minne av frihetens och religionens återvinande).

Ännu var Gustav Eriksson Vasa dock inte kung. Han valdes till riksföreståndare i Vadstena den 23 augusti 1521 och till kung i Strängnäs den 6 juni 1523. Så vi kan förvänta oss ett 500-årsjubileum 2023.



Fredrik I. Stockholm. 10 dukater, jubileumsmynt 1721.

FOTO: GABRIEL HILDEBRAND, KMK.

Myntmästare vid Kongl. Myntet i Stockholm 1706–1722 var Lorentz Careelberg som fick med sina initialer, L C, på fränsidan. Gravör var den berömde medaljkonstnären Johann Carl Hedlinger, vars initialer inte är åsatt på guldmyntet.

Motsvarande i silver utgavs som 1 riksdaler. Dessa båda utgör Sveriges första jubileumsmynt. Riksdalern finns även med gravörsignaturen C Hedlin på åtsidans axelkant i 1050

exemplar och 2925 utan hans signatur. Vikt 29,25 gram och diameter samma som 10-dukaten, 41 mm.

MGL

Litteratur

Den Svenska Mynthistorien. Frihetstiden och den gustavianska perioden 1719–1818, s. 77 nr 1. 2007.

Lindgren, T.: *Jubelriksdalern 1721*. NNÅ 1956, s. 40–75.

Wisén, E.: *Mynt till ära och minne. Svenska jubileums- och minnesmynt*. 2005.

PRESSKLIPP 1878

LEA AHLBORN

I anledning af mynt- och medaljgravören *Lea Ahlborns* ansökning om bidrag af allmänna medel för företagande af en resa till *Paris* i ändamål att under den förestående världsexpositionen derstädes taga kännedom om medaljgravvrens senaste alster, har K. M:t funnit godt medgifva, att 600 kronor må till sökanden för den ifrågasatta resan af myntverkets medel utgå, dock med skyldighet för henne, på sätt myntdirektören föreslagit, dels att så väl vid myntverket i *Paris* som vid expositionen, jemte studiet af de nyaste framstegen i medaljgraveringskonsten, särskildt söka inhemta hvad som för tillverkningen af myntstämplat kan vara af vikt att från den utländska mynttillverkningen tillägna sig och dels att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter myntdirektören kan finna nödigt att beträffande tiden för vistelsen utomlands meddela.

Prisbelöning.

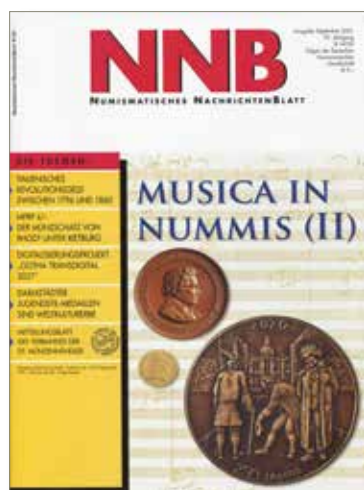
Enligt från *Paris* ingången underrättelse har den internationella juryn tillerkänt fru *Lea Ahlborn* "mention honorable" för af henne utställda mynt och medaljer. Det är således fyra pris, som tillfallit den svenska konstafdelningen.

Att man i allmänhet varit särdeles sparsam i konstafdelningen vid tillerkännande af pris, synes bland annat deraf, att af andra nationer för mynt- och medaljgravvyr – utom Sverige, pris tillerkändts endast en person i Frankrike, en i Belgien och en i Österrike, den först nämnda medalj och de tvenne sist nämnda mention honorable.

Notiser i
Wedbergs klippsamling 1878



År 2011 utgavs Elisabeth Kaldéns bok *Lea Ahlborn. Kunglig mynt- och medaljgravör*. Presenterad av Lars O. Lagerqvist i SNT 2011:5.



Numismatisches Nachrichtenblatt

ägnade augusti- och septembernumren i år åt musik inom de numismatiska ämnena mynt och sedlar men främst medaljer – *Musica in Nummis (I-II)*.

SNT vill erinra om nummer 7 i Uppsala universitets serie Acta Universitatis Upsaliensis, *Studia Numismatica Upsaliensia* (2016). Författare är Eva Wiséhn som under redaktion av Magnus Wijk och Ulf Nordlind på 410 sidor publicerat den rikt illustrerade "*Musik på medaljer, mynt och jetonger i Nils-Uno Fornanders samling*".



Som många andra samlare hade SNF-medlemmen Nils-Uno Fornander (1914–1994) sina specialområden, ett av dem var musikrelaterade numismatiska objekt. Se vad Lars O. Lagerqvist skriver om honom i *SNT* 1995:2 på sidorna 43–44.

Uppsala universitets myntkabinett förvärvade nämnda samling efter Fornanders död 1994.

Hela boken om Fornanders musiksamling kan läsas som pdf här:

www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1066261/FULLTEXT02.pdf

AUKTIONER & MÄSSOR

13/11 Myntauktion,
Myntkompaniet,
Stockholm

Våren 2022

5-6/3 MISAB, auktion 38,
Stockholm

Maj Myntauktion, Myntkompaniet, Stockholm

Se mer här:

ingemars.se/agenda

NORDISK NUMISMATISK ÅRSSKRIFT

Ny serie, 2 (2021)

kan köpas hos SNF
Medlemmar 200 SEK + ev. porto

info@numismatik.se

En hypotes om allmogemyntens nyttjande under Gustav Eriksson Vasas tid

4 penningar var förmodligen ett mynt med mycket lågt köpvärde som drängen på gården kunde få som lön för för enklare hushållsarbeten och tjänster.

Fyrkar kunde nog vara betalning för inköp av diverse på marknaden som frukt, grönt, foder till hästar med mera. Det har präglats få typer av fyrkar och örtugar med Gustav Eriksson (Gosta Eriso) i omskriften.

Örtugen kan ha använts till inköp av mindre spannmål på olika marknader.

Ettöringen 1523–1530 kan då ha haft en relativt stor köpkraft, eftersom det framkommit exemplar som visar stor cirkulationskapacitet. Kanske till reparationer på husbyggnader och förråd.

Till de vanliga allmogemynten som menas vara mynt i låga valörer. Man kan nog inte ange 18 penningar klipping som sådan, eftersom den danska skillingklippingen och sedan den svenska 18-penningklippingen (gammal örtug) kan anses vara som ett krigsgäldsmynt avsett som lön till soldatkrigarna i konflikten med Danmark.

I övrigt om kostnader vid handel och löner hänvisar jag till boken *Vad kostade det?* av Lars O. Lagerqvist.

Johan Wihlander

Bli medlem i

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Stiftad 1873

*Arsavgiften är endast
200 SEK*

*Som medlem får du
Svensk Numismatisk Tidskrift
som utkommer med
åtta nummer per år
Inbjudan till föreningskvällar
med föredrag m.m.
Reducerat pris på vissa böcker*

info@numismatik.se



Skarabé
Mynt & Guld AB
köper och säljer
MYNT, SEDLAR
och MEDALJER
Föremål från antiken



Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 - 135 088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10-18

RADANNONSER

SNF-medlemmar erbjuds gratis
annons med högst tre rader
att köpa, sälja eller byta
samlarobjekt.

Kontakta:
info@numismatik.se

HOLMASTO MYNTHANDEL

MYNT, SEDLAR, MEDALJER,
MILITARIA M.M.

Vårens auktioner
se: www.holmasto.com

Alexandersgatan 50
00100 Helsingfors, Finland
+358 9 666 500
holmasto@holmasto.com
www.holmasto.com

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Hantverkargatan 36
112 21 Stockholm
Tel. 08 - 611 01 10

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Vuxen 200 SEK/år
Junior 100 SEK/år
Utomlands boende 375 SEK/år

Plusgiro 150007-3
Bankgiro 219-0502

info@numismatik.se

MYNTBUTIKEN I SVERIGE AB

Kyttingevägen 15
181 31 Lidingö

Tidsbokning: 08-684 392 00

KÖPER MYNT - MEDALJER
HEMBESÖK STOCKHOLM

Se exempel på inköpspriser:
www.myntbutiken.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordinar Nålmarken



Öppettider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Hantverkargatan 8
11221 Stockholm
Tel. 08–411 50 81
kontakt@selinsmynthandel.se

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08–662 62 61

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDINAR
*Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur*
www.nordlindsmynt.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Olympiska föremål

Gamla Brogatan 36
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08–411 08 07

Öppet: måndag – torsdag 11–13



SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är sedan 1973 en etablerad sammanslutning av för närvarande 22 mynthandlare. Föreningens syfte är att samordna strävanden och idéer angående mynthandels utveckling, uppmuntra vetenskaplig forskning och sprida kännedom om numismatik, samt att skapa varaktiga och vänskapliga förhållanden svenska mynthandlare emellan. Medlemmarna förbinder sig att ej saluföra förfälskade objekt i enlighet med Svenska Numismatiska Föreningens upprop.

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 – 139484
besour @ telia.com
www.besour.se

CEDERHOLMS MYNTHANDEL

Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 076 – 8344684
cederholmsmynthandel @ gmail.com

COLLECTIA AB

Pramvägen 1
312 51 Knäred
Tel. 0430 – 50743 (mån – tors 13–15)
info @ collectia.se
www.collectia.se
Kontakt: Jimmy Häggqvist

ROBERTO DELZANNO MYNTHANDEL

Villa Långbro – Stockholm
Tel. 0708 – 865008
roberto @ delzanno.se
www.delzanno.se

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08 – 7326686, 070 – 2126455
christian.hamrin @ telia.com

JOAKIMS MYNT & SEDLAR

Södra Långvägen 17 A
443 39 Lerum
www.joakimsmyntochsedlar.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 37
371 35 Karlskrona
Tel. 0455 – 81373
lennart @ mynt.nu
www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14 / Box 98
501 13 Borås
Tel. 033 – 410315

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel. 046 – 144369
butik @ lundsmynthandel.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
373 32 Nätraby
melinmynt @ hotmail.com

MITQALCOINS

Klas Johnsson
Box 5078
141 05 Kungens kurva
info @ mitqalcoins.se
Tel. 070–6101073

HB MYNTINVEST CORONA

Hemgårdsvägen 28f
611 38 Nyköping
Tel. 0155 – 286325
www.coronamynt.se

NILSSONS MYNTHANDEL AB

Box 12
896 21 Husum
Tel. 076 – 1132207
nilssonsmynthandel @ hotmail.com

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46 / Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08 – 6626261
info @ nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON / TICALEN MYNTHANDEL

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 073 – 9540868
numikon @ comhem.se

PECUNIA MM HB

Östra Mårtensgatan 19
223 61 Lund
Tel. 0705 – 252519
mattsson.g @ telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30 / Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel. / fax 042 – 122528
pedersen.mynt @ telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Hantverkargatan 8 / Box 16390
112 21 Stockholm
Tel. 08 – 4115081
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel. / fax 031 – 135088
skarabe @ telia.com
www.skarabe.eu

SVENSK MYNTHANDEL

Mikael Kindahl
Badstugatan 24, Bredeblick
691 32 Karlskoga
svenskmynthandel @ hotmail.com
www.svenskmynthandel.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Gamla Brogatan 36
111 20 Stockholm
Tel. 08 – 4110807
www.hwmynt.se

AB WIJK ANTIK

Flisvägen 5
743 94 Skyttorp
Tel. 070 – 3680807
info @ wijk.se

www.smf.com.se

MYNTAUKTION

Stockholm lördag 13 november 2021

**Nu söker vi inlämningar till vårens stora live-auktion.
Välkommen in med dina objekt!**

Några inlämnade objekt till höstens auktion:



Pommern
2 dukater 1697



1 dukat 1776



1 dukat 1808



4 dukater 1837



4 daler 1716

Bättre mynt och hela samlingar mottages till kommande myntauktioner.
Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom mer än 20.000 kunder i Sverige och utlandet ser varje auktion via vår hemsida och katalogen.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

MYNTKOMANIET



Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm



Tfn: 08-678 32 17

E-post: coins@myntkompaniet.se

www.philea.se



MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

INLÄMNING PÅGÅR

Vi söker såväl bättre enskilda som hela samlingar av numismatiska objekt såsom mynt, sedlar, medaljer, polletter och ordnar.

Kontakta VD Dan Carlberg, telefon 08-410 465 65 eller e-post dan.carlberg@myntauktioner.se, om Du har objekt till salu. Vi har redan många fina mynt till vårens auktioner inlämnade, så Dina mynt kommer i ett gott och prisdrivande sällskap.



Några redan till vårens auktioner inlämnade, vackra mynt.

Myntauktioner i Sverige AB

Banérgatan 17, 115 22 Stockholm • Storgatan 10, 342 60 Moheda

E-mail: info@myntauktioner.se • Telefon: 08-410 465 65

www.myntauktioner.se

